EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 24.11.2021
COM(2021) 916 final

SPOROČILO KOMISIJE

Poročilo o okrepljenem nadzoru – Grčija, november 2021

{SWD(2021) 364 final}

OZADJE

Gospodarska gibanja in politike v Grčiji se spremljajo v okviru evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik in v okviru okrepljenega nadzora v skladu s členoma 2 in 3 Uredbe (EU) št. 472/2013 ([1]). Z uvedbo okrepljenega nadzora za Grčijo ([2]) se priznava dejstvo, da mora Grčija še naprej izvajati ukrepe za obravnavo vzrokov ali možnih vzrokov svojih gospodarskih in finančnih težav, hkrati pa izvajati strukturne reforme, ki bodo pripomogle k trdni in trajnostni gospodarski rasti.

Okrepljeni nadzor zagotavlja celovit okvir za spremljanje gospodarskih gibanj in izvajanja politik, potrebnih za zagotovitev trajnostnega gospodarskega okrevanja. Omogoča redno ocenjevanje nedavnih gospodarskih in finančnih gibanj v Grčiji, spremljanje stanja pogojev financiranja države in posodobitve analize vzdržnosti dolga. Okrepljeni nadzor zagotavlja tudi okvir za ocenjevanje splošne zaveze, ki jo je Grčija 22. junija 2018 dala Euroskupini glede nadaljevanja in dokončanja reform, sprejetih v okviru programa evropskega mehanizma za stabilnost, ter glede zagotavljanja zaščite ciljev pomembnih reform, sprejetih v okviru programov finančne pomoči. V tem okviru se pri okrepljenem nadzoru spremlja izvajanje posebnih zavez za dokončanje ključnih strukturnih reform, ki so se začele izvajati v okviru programa, na šestih ključnih področjih v dogovorjenih rokih do sredine leta 2022, in sicer so to: (i) fiskalne in fiskalno-strukturne politike, (ii) socialna pomoč, (iii) finančna stabilnost, (iv) trg dela in proizvodni trgi, (v) Grška družba za upravljanje premoženja in deležev (Hellenic Corporation of Assets and Participations) in privatizacija ter (vi) posodobitev javne uprave ([3]).

To je dvanajsto poročilo o okrepljenem nadzoru za Grčijo. Temelji na ugotovitvah misije, ki je potekala v Atenah 19. in 20. oktobra 2021, ter na rednem dialogu z grškimi organi. Misijo je izvedla Evropska komisija v povezavi z Evropsko centralno banko ([4]); Mednarodni denarni sklad je sodeloval prek svojega okvira ocenjevanja po financiranju, evropski mehanizem za stabilnost pa v okviru svojega sistema zgodnjega opozarjanja in v skladu z memorandumom o soglasju z dne 27. aprila 2018 o delovnih odnosih med Evropsko komisijo in evropskim mehanizmom za stabilnost. V tem poročilu je ocenjeno izvajanje zavez, ki jih je Grčija dala Euroskupini glede dokončanja reform do sredine leta 2021.

([1]) Uredba (EU) št. 472/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o okrepitvi gospodarskega in proračunskega nadzora v državah članicah euroobmočja, ki so jih prizadele ali jim grozijo resne težave v zvezi z njihovo finančno stabilnostjo (UL L 140, 27.5.2013, str. 1).

([2]) Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2021/1279 z dne 28. julija 2021 o podaljšanju okrepljenega nadzora za Grčijo.

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf.

([4]) Uslužbenci ECB so sodelovali pri pregledovalni misiji v skladu s pristojnostmi ECB in tako zagotovili strokovno znanje o politikah v finančnem sektorju in vprašanjih, kritičnih na makro ravni, kot so nominalni fiskalni cilji ter potrebe po vzdržnosti in financiranju. Pred pregledovalno misijo je bila med 11. in 15. oktobrom 2021 izvedena tehnična misija, ki je potekala na daljavo.

To poročilo bi bilo lahko podlaga za odločitev Euroskupine o sprostitvi naslednjega svežnja s politikami pogojenih dolžniških ukrepov v vrednosti 767 milijonov EUR. Ti ukrepi so bili 22. junija 2018 dogovorjeni z Euroskupino in vključujejo prenos zneskov, enakovrednih dohodku, ki izhajajo iz deležev grških državnih obveznic v lasti centralnih bank v okviru programa za trge vrednostnih papirjev (SMP) in dogovora o neto finančnih sredstvih (ANFA), ter ukinitev pribitka na obrestno maržo za določena posojila, ki jih zagotavlja evropski instrument za finančno stabilnost. Peta tranša s politikami pogojenih dolžniških ukrepov se je sprostila po seji Euroskupine 17. junija 2021.

Zaveze, ki jih je Grčija junija 2018 dala partnerjem Euroskupine in so podlaga za sprostitev dodatnih ukrepov za odpis dolga, so bile sprejete do sredine leta 2022, tako da je Grčija stopila v zadnje leto te ureditve. Organi so izrazili namero, da svoja prizadevanja osredotočijo na izpolnitev še neuresničenih zavez do sredine leta 2022. Pri odločitvah o sprostitvi preostalih ukrepov za odpis dolga in o prenehanju okrepljenega nadzora bo treba upoštevati napredek pri izpolnjevanju zavez in širše okolje ekonomske politike.

CELOVITA OCENA

Okrevanje grškega gospodarstva se kljub sedanji pandemiji krepi. Po močni prvi polovici leta in turistični sezoni, ki je bila boljša od pričakovane, Komisija v jesenski napovedi pričakuje, da bo rast v letu 2021 dosegla 7,1 %, s čimer se bo gospodarska aktivnost vrnila skorajda na raven pred pandemijo. Realni BDP naj bi se v letu 2022 povečal za 5,2 %. Čeprav je vpliv pandemije še vedno zelo močan, naj bi se s potekajočo kampanjo cepljenja postopoma zmanjšal. Spodbujevalna fiskalna in denarna politika naj bi skupaj s pričakovano močno spodbudo zaradi izvajanja grškega načrta za okrevanje in odpornost ohranila zagon tudi v prihodnje. Trg dela je še vedno odporen, tudi zaradi vladnih podpornih shem, ki še naprej ščitijo delovna mesta v ranljivih sektorjih. Osnutek proračunskega načrta za leto 2022 je potrdil, da se pričakuje, da bodo obstoječi izredni ukrepi za podporo do konca leta 2021 v veliki meri odpravljeni, pri čemer bodo ukrepi, ki bodo še naprej veljavni v naslednjem letu, prilagojeni spreminjajočim se potrebam gospodarstva. To naj bi skupaj z gospodarskim okrevanjem podprlo nadaljnje zmanjševanje primanjkljaja sektorja država.

Organi so uspešno izpolnili naslednji sklop posebnih zavez:

- organi so v okviru reforme kontnega okvira, ki uvaja skupno gospodarsko, upravno in funkcionalno klasifikacijo za proračunske in računovodske namene, dokončno oblikovali prvo raven funkcionalne klasifikacije za običajni proračun in proračun za javne naložbe, ki bosta predstavljena novembra v okviru proračuna za leto 2022. To izpolnjuje posebno zavezo na področju **upravljanja javnih financ** glede dokončanja kontnega okvira za centralno upravo. Razvoj druge ravni funkcionalne klasifikacije (posebna obveznost za sredino leta 2022) poteka po načrtih;

- ukrepi, ki so jih sprejeli organi v okviru preprečevanja monopolov, omogočajo konkurentom družbe Public Power Corporation, grškega operaterja na področju električne energije v državni lasti, da kupijo več električne energije na daljši rok,

s čimer se konča ta dolgoletni protimonopolni primer. S tem se zaključi reforma **energetskega sektorja**, ki je bila posebna zaveza ([5]).

Poleg tega je izvajanje reform dobro napredovalo pri številnih posebnih zavezah v skladu z dogovorjenimi roki. Zlasti velja naslednje:

- dosežen je bil znaten napredek v zvezi s **poenostavitvijo zakonodaje o licenciranju naložb**, pri čemer je večina nerešenih elementov zdaj vzpostavljena. Zadnji dogovorjeni element, tj. sekundarna zakonodaja, ki omogoča poenostavitev postopkov za izdajo dovoljenj za gospodarske aktivnosti v izobraževalnem sektorju, naj bi bil dokončan do januarja 2022;

- **Grška družba za upravljanje premoženja in deležev** je zaključila delo v zvezi s posodobitvijo svojega strateškega načrta, v katerem so določeni njeni cilji in okrepljena njena vloga aktivnega delničarja v podjetjih v njenem portfelju. Družba je v okviru posodobitve strateškega načrta dobro napredovala tudi na področju pravnih sprememb, ki bodo potrebne, da bi podjetja v državni lasti postala uspešnejša. Ker družba nadaljuje svoj razvoj in začenja z izvajanjem posodobljenega načrta, je za vse strani še vedno ključnega pomena, da ohranijo neodvisnost družbe v skladu z njenim ustanovitvenim zakonom, saj bo to prispevalo k izpolnitvi njenega mandata in nadaljnji pozitivni uspešnosti v smislu ustvarjanja vrednosti sredstev grške države. Poleg tega je bila sklenjena pogodba o izvajanju za javno podjetje Atenski potniški promet (OASA), vključno s posebno metodologijo za oceno zneska obveznosti javnega sektorja, ki ga mora organizacija prejeti, pričakuje pa se, da bodo še neizpolnjeni ukrepi za njeno izvedbo zaključeni do konca novembra;

- na splošno je bil pri **privatizacijskih** transakcijah v zadnjih mesecih dosežen dober napredek. Prvič, organi so po izbiri prednostnega vlagatelja za dolgoročno koncesijo za avtocesto Egnatia 26. avgusta 2021 za finančno ponudbo, ki vključuje vnaprejšnje plačilo v višini skoraj 1,5 milijarde EUR in letno plačilo v višini 7,5 % skupnega letnega bruto prihodka koncesionarja, pripravili časovni razpored za dokončanje in upravljanje cestninskih postaj ter izdajo dovoljenj za vse predore. Drugič, po izbiri prednostnega vlagatelja za prodajo infrastrukture javne družbe za prodajo plina (DEPA) 9. septembra 2021 je bil spis predložen računskemu sodišču, ki ga je tudi odobrilo. Tretjič, dosežen je bil napredek pri razpisnem postopku za več transakcij v regionalnih pristaniščih, 15. oktobra 2021 pa so bile za Gournes Heraklion na Kreti (razvoj dela nekdanjega ameriškega vojaškega oporišča Gournes) predložene zavezujoče ponudbe. Organi so potrdili tudi posodobljeni razvojni načrt za premoženje, ki obsega program privatizacije in določa nadaljnje korake za transakcije, vključene v ta načrt;

([5]) Kot je navedeno v četrtem poročilu o okrepljenem nadzoru (november 2019), so se grški organi po razveljavitvi sistema NOME (*Nouvelle Organisation de Marché de l'Electricité*), ki je bila posebna zaveza za konec leta 2019, zavezali, da bodo uvedli dodatne strukturne ukrepe v okviru alternativnega pravnega sredstva za to protimonopolno zadevo, ki so s tem zaključeni.

- kar zadeva reforme **socialnega varstva**, so organi sprejeli primarno zakonodajo za uporabo novega pristopa za **določitev invalidnosti pri dajatvah za osebno asistenco**, pri čemer bo sekundarna zakonodaja za njeno začetno poskusno obdobje izvajanja sledila v začetku leta 2022, kar je nekoliko pozneje, kot je bilo pričakovano v enajstem poročilu. Odpiranje preostalih direktoratov **enotnega sklada za socialno varnost** (e-EFKA) na grškem ozemlju dobro napreduje, vendar IT infrastruktura še ni zrela;

- na področju **javne uprave** prizadevanja za dokončanje integriranega sistema upravljanja človeških virov dobro napredujejo, saj so opisi delovnih mest zaključeni za 81 % vseh delovnih mest, dokončani pa naj bi bili do januarja 2022. Pravne določbe za lažje imenovanje stalnega sekretarja na ministrstvu za izobraževanje in verske zadeve naj bi bile sprejete do konca novembra 2021, pri čemer je treba zagotoviti skladnost s prenosom pooblastil za podpis v skladu z zakonom o izvršilni oblasti. Organi so dobro napredovali tudi pri izvajanju ukrepov za obravnavo preostalih priporočil Skupine držav proti korupciji (GRECO), ki se nanašajo na preprečevanje korupcije v zvezi s poslanci, sodniki in tožilci ter podkupovanje javnih uslužbencev;

- **katastrsko kartiranje** in vzpostavitev novega katastrskega subjekta dobro napredujeta v skladu z dogovorjenim časovnim načrtom;

- organi so potrdili svojo zavezo, da bodo nadaljevali z reformo **davka na nepremičnine ENFIA** na podlagi nove, širše osnove za davek na nepremičnine, s plačili, ki se bodo začela marca 2022, in predložili časovni razpored za naslednje korake.

Kljub temu je pri nekaterih posebnih zavezah prišlo do zamud v primerjavi s časovnimi okviri, dogovorjenimi v okviru enajstega poročila. Predvsem je treba omeniti naslednje:

- **poravnava zaostalih plačil** se je v primerjavi z enajstim poročilom le malo izboljšala, in sicer zaradi zamud pri izvajanju ukrepov politike, dogovorjenih v načrtu poravnave iz marca 2021, kopičenja novih zaostalih plačil in pritoka novih vlog za pokojnino, ki je bil večji od pričakovanega. Ukrepi za pospešitev poravnave so zdaj vzpostavljeni in organi trenutno pričakujejo, da bodo nepokojninska zaostala plačila poravnana do decembra 2021, neobdelane pokojninske vloge pa do sredine leta 2022. Organi so se dogovorili, da bodo z oktobrom 2021 začeli mesečno spremljati napredek pri izvajanju politike, da bi preprečili nadaljnje zamude. Izvajanje priporočil grškega računskega sodišča in poenostavitev fiskalnih postopkov sta se nadaljevala po načrtih;

- kar zadeva področje reforme **agencije za javne prihodke**, je bila sicer faza preskušanja celovitega IT sistema za zbiranje podatkov končana, vendar se zdaj pričakuje, da bo dejanska izvedba v celoti dosežena šele do aprila 2022, cilj, dogovorjen v enajstem poročilu, pa je bil konec leta 2021;

- pri posebni zavezi o vzpostavitvi primarnega **zdravstvenega** sistema je zaradi pandemije in nedavnega preoblikovanja vlade prišlo do dodatnih zamud. Organi

so se zavezali, da bodo osnutek zakona predložili do decembra 2021, da bi ga lahko sprejeli do februarja 2022, skupaj s sekundarno zakonodajo, ki je potrebna za pravočasno uresničitev načel nadzorne vloge in registracije pacientov, še pred trinajstim poročilom o okrepljenem nadzoru. Izterjava sredstev, tj. porabljenih sredstev, ki presegajo zakonsko določeno zgornjo mejo za javno porabo za zdravila in druge zdravstvene storitve in ki jih je treba izterjati od izvajalcev zdravstvene dejavnosti, se dobro nadaljuje pri nedavnih zneskih, vendar je prišlo do znatnih zamud pri zneskih, ki jih je treba izterjati za leto 2020. Kar zadeva javno naročanje v zdravstvu, naj bi bil novi zakonodajni okvir sprejet do 10. decembra 2021, dejavnosti javnega naročanja pa napredujejo proti mejniku sredi leta 2022, da bi dosegli 40-odstotni delež centraliziranega javnega naročanja v skupnih bolnišničnih odhodkih;

- na področju **pravosodja** je v pripravljalni fazi za objavo razpisa za zbiranje ponudb za integriran sistem vodenja zadev prišlo do dodatne zamude, zaradi česar prejšnjega cilja za oddajo projekta v prvem četrtletju leta 2022 ni bilo mogoče doseči. To je zaskrbljujoče zaradi pomembnosti projekta in njegovega dolgega predvidenega obdobja izvajanja. Kar zadeva elektronsko vlaganje, je bil dosežen nadaljnji napredek na področju civilnih in upravnih sodišč, ukrepi pa naj bi bili zaključeni do aprila 2022;

- čeprav so organi sprejeli dobrodošle korake v zvezi z reformo **okvira inšpekcijskih pregledov** za nadzor gospodarskih aktivnosti in proizvodnih trgov, na področjih, ki se spremljajo v okviru zaveze o okrepljenem nadzoru, ta okvir še ni dokončan. Zlasti na zadnjem preostalem področju varstva okolja so organi sprejeli primarno zakonodajo za spremembo okvira o sankcijah in izvršilnih pooblastilih inšpekcijskih organov, da bi okoljski inšpekcijski pregledi postali preglednejši, prijaznejši do podjetij in bi spodbujali interno zagotavljanje skladnosti. Za dokončanje te reforme je treba oblikovati model upravljanja izvrševanja, da se olajša usklajen pristop pri uporabi sistema izvrševanja;

- pri izpolnjevanju posebne zaveze glede ratifikacije **gozdnih kart**, ki je potrebna za dokončanje katastrskega projekta, je prišlo do dodatne zamude, deloma zaradi gozdnih požarov v začetku tega leta. Čeprav se te dejavnike priznava, pa večkratno horizontalno podaljšanje roka za ratifikacijo kart ogroža pravočasno dokončanje katastra. Organi so navedli, da bi bilo mogoče karte ratificirati do sredine leta 2022, kar je povezano z znatnimi tveganji pri izvajanju.

V poročilu je poleg napredka pri posebnih zavezah pozdravljeno dejstvo, da so organi napredovali pri številnih širših strukturnih reformah, ki so se začele v okviru okrepljenega nadzora. Predvsem je treba omeniti naslednje:

- novi **instrument za pripravo projektov**, enota znotraj agencije za privatizacijo, ki je namenjena razvoju naložbenih projektov in zagotavljanju širše podpore za pospešitev projektov strateškega pomena, vključno s projekti, vključenimi v grški načrt za okrevanje in odpornost, je postal v celoti operativen. Prvi sklop pogodb, za katere se šteje, da so strateško pomembne in so zato vključene v **strateški nabor projektov** ter deležne prednostne obravnave, je bil mehanizmu zagotovljen 8. novembra 2021. Poleg tega organi stalno napredujejo pri

vzpostavljanju novega regulativnega okvira za **javna naročila**, tudi v širšem okviru nedavno sprejete strategije. Pri sprejemanju preostale sekundarne zakonodaje v zvezi z zakonodajo o javnih naročilih je prišlo do krajše zamude in pričakuje se, da bo sprejeta do konca novembra 2021. Vsi ti koraki so ključnega pomena za uspešno izvajanje naložb, predstavljenih v grškem načrtu za okrevanje in odpornost;

- tudi širše reforme na področju **pravosodja** dobro napredujejo, vključno z dokončanjem ustanovitve posebnih sodnih senatov, napredovanjem v smeri sprejetja revidiranega zakonika o organizaciji pravosodja in vzpostavitvijo oddelka JustStat, katerega cilj je izboljšati kakovost podatkov o sodstvu;

- izvajanje novih **digitalnih storitev** in aplikacij stalno napreduje, podpirajo pa ga ustrezni ukrepi za izboljšanje interoperabilnosti sistema in izmenjave podatkov v javni upravi;

- da bi odpravili znatno povečanje števila začasnih uslužbencev v **javni upravi** od leta 2018, so organi sprejeli zgornjo mejo za zaposlovanje začasnega osebja v letu 2022, kar je dobrodošlo. Zaradi nepredvidenih dogodkov, kot sta nepričakovano številne upokojitve učiteljev in večje povpraševanje po posebni podpori učencem, pa ni bilo mogoče doseči pričakovanega zmanjšanja, da bi se v celoti izravnalo preoblikovanje 10 500 pogodb učiteljev za določen čas v pogodbe za nedoločen čas, ki se je zgodilo pred začetkom tekočega šolskega leta. Organi so se zavezali, da bodo izvedli oceno potreb po stalnem in začasnem izobraževalnem osebju ter zagotovili, da bodo nove zaposlitve 3 000 začasnih učiteljev izravnane v naslednjem šolskem letu.

Evropske institucije so pozdravile namero organov, da ocenijo kadrovske potrebe v javni upravi in vprašanje, kako privabiti usposobljeno osebje, hkrati pa so poudarile, da je pomembno ohraniti skupne stroške javne uprave stabilne, da bi pripomogli k ohranitvi preudarne fiskalne politike v srednjeročnem obdobju. Na splošno se je število zaposlenih v javni upravi povečalo za 2,6 %, odkar je Grčija avgusta 2018 izstopila iz programa finančne pomoči, predvsem zaradi začasnih uslužbencev, katerih število se je povečalo za 24,5 %. To se odraža v plačni masi, ki naj bi se v obdobju 2018–2022 povečala za 6 %. V razmerju do BDP naj bi se plačna masa v letu 2022 povečala na 9,5 %, potem ko je leta 2018 znašala 9,3 % ([6]). Nadaljnje pozorno spremljanje in krepitev prizadevanj za okrepitev osrednjega nadzora nad postopki zaposlovanja in odpravljanje preostalih neučinkovitosti ([7]) bosta pomagala zagotoviti, da obseg in stroški javne uprave ostanejo stabilni. Hkrati se organe spodbuja,

([6]) Izračun upošteva ad hoc dejavnike, kot so povračila plač, izplačana leta 2018, povečanje prispevkov za socialno varnost, ki je fiskalno nevtralno, in začasno povečanje plač v zdravstvu zaradi pandemije.

([7]) Med neučinkovitostmi so na primer nizka stopnja dosežene izobrazbe zaposlenih v javnem sektorju, pomanjkanje ocene uspešnosti pri upravljanju človeških virov in zaznana nizka integriteta v javni službi. Te so bili opredeljene na podlagi ocenjevalnega okvira za javno upravo, ki temelji na OECD (2017): SIGMA, Methodological Framework for the Principles of Public Administration (Metodološki okvir za načela javne uprave).

naj izkoristijo prožnost, ki je vgrajena v enotno plačno maso, da bi zagotovili, da javni sektor ostane privlačen kraj dela.

V bančnem sektorju je prišlo do močnega zmanjšanja obsega nedonosnih posojil, vendar so ranljivosti še vedno prisotne. Zaradi poslov listinjenja je delež nedonosnih posojil junija 2021 dosegel 20,3 % ([8]), kar je polovica deleža, zabeleženega ob koncu leta 2019. Listinjenje nedonosnih posojil povzroča večje potrebe po oblikovanju rezervacij, kar kratkoročno negativno vpliva na dobičkonosnost bank in njihov kapitalski položaj, vendar bo bankam omogočilo, da zmanjšajo svoje stroške tveganja v prihodnosti in sprostijo prostor v bilancah stanja za nova posojila. Delež odloženih davčnih odbitkov v kapitalu bank ostaja visok. Poleti so bili izvedeni uspešni ukrepi za povečanje kapitala, ki so načrtovani tudi v prihodnjih mesecih. Tveganje za učinek izrazitega naglega padca po izteku moratorija se do zdaj ni uresničilo, vendar negativna tveganja ostajajo.

Izvajanje dogovorjenih ukrepov politike v finančnem sektorju se je izboljšalo, vendar je dohitevanje zaostankov zaradi prejšnjih zamud še vedno izziv. Delovanje insolvenčnega okvira zdaj podpira ustrezna elektronska infrastruktura. Koncesijski postopek za ustanovitev subjekta prodaje in povratnega najema je bil dodatno odložen, vendar se zdi, da to ni vplivalo na izvajanje insolvenčnega okvira. Kar zadeva posebno zavezo za odpravo zaostankov pri zadevah v zvezi z insolventnostjo gospodinjstev, je bil dosežen napredek, vendar še vedno poteka počasi. Veliko zadev je še nerešenih, od tega jih je le 19,5 % prejelo nov datum obravnave, v nekaterih primerih po letu 2022. Organi se pripravljajo na sprejetje ustreznih ukrepov, med drugim za izboljšanje njihove obravnave na posebnih sodiščih, da bi v letu 2022 v veliki meri odpravili zaostanke, kar je še vedno izziv. Kljub pospešitvi plačil v zvezi z zaostankom pri unovčenih državnih poroštvih v tretjem četrtletju leta 2021 hitrost reševanja še vedno ne dosega pričakovanj. Organi so se zavezali, da bodo mesečno poročali o napredku pri odpravi zaostankov (pri zadevah v zvezi z insolventnostjo gospodinjstev in unovčenih državnih poroštvih). Nedavno sprejetje obsežne revizije zakonika o civilnem postopku je dobrodošlo, saj naj bi pospešilo zagotavljanje pravnega varstva in povečalo učinkovitost izvršilnih postopkov, vključno z izvajanjem e-dražb. Prav tako poteka delo v zvezi z uvedbo izboljšav platforme za e-dražbe.

Razprave o prihodnosti grškega sklada za finančno stabilnost napredujejo. Reforma pravnega okvira sklada naj bi se osredotočila na trajanje, upravljanje, strategijo odprodaje in posebne pravice sklada. Grški organi zdaj pričakujejo, da bo pravna sprememba sprejeta še letos.

V poročilu je na splošno ugotovljeno, da je Grčija kljub zamudam na nekaterih področjih, ki so bile delno povezane z zahtevnimi okoliščinami, ki so jih povzročili pandemija in katastrofalni požari avgusta 2021, napredovala pri izpolnjevanju svojih posebnih zavez. Organi so izpolnili posebne zaveze v energetskem sektorju in upravljanju javnih financ, hkrati pa sprejeli pomembne in dobrodošle korake za izpolnitev večine svojih posebnih zavez do aprila 2022. Evropske institucije

([8]) Vir: Banka Grčije, na posamični osnovi.

pozdravljajo tesno in konstruktivno sodelovanje na vseh področjih ter spodbujajo oblasti, naj ohranijo zagon in odpravijo zamude, zlasti kar zadeva reforme finančnega sektorja, poravnavo zaostalih plačil, zdravstveno varstvo in pravosodje.

MAKROEKONOMSKA GIBANJA

Okrevanje dobro napreduje. Gospodarstvo se je v prvem četrtletju leta 2021 povečalo za 4,5 %, v drugem pa za 3,4 % (medčetrtletno). Zunanji sektor naj bi se v tretjem četrtletju 2021 izrazito izboljšal glede na dobre predhodne podatke o turizmu po majskem odprtju države za turizem in poletni odpravi omejitev gibanja po vsej EU. Hkrati se je v prvi polovici leta 2021 povečal tržni delež izvoza blaga, kar je prispevalo k rasti v istem obdobju. Realna rast BDP v letu 2021 naj bi bila podprta tudi z izvajanjem naložb v okviru grškega načrta za okrevanje in odpornost ter drugih vladnih podpornih ukrepov. Neto neposredne tuje naložbe v Grčiji so se v drugem četrtletju leta 2021 znatno povečale, vendar njihov obseg, izražen kot delež BDP, ostaja precej pod povprečjem EU. Inflacija se je zaradi svetovnih inflacijskih pritiskov v poletnih mesecih še naprej povečevala.

Zaposlenost se je poleti še naprej povečevala, in sicer s podporo vladnih shem, ki so še naprej ščitile delovna mesta v ranljivih sektorjih, okrevanje gospodarstva in veliko povpraševanje po sezonskih delavcih v turizmu pa sta pospešila ustvarjanje delovnih mest. Glede na najnovejše podatke iz informacijskega sistema Ergani je bil neto tok zaposlenih v zasebni sektor v tretjem četrtletju leta 2021 pozitiven, saj se je število zaposlenih v primerjavi s prejšnjim letom povečalo za 6,7 %. Shema skrajšanega delovnega časa („Synergasia“) je septembra 2021 še naprej zagotavljala podporo približno 37 800 zaposlenim v 3 560 podjetjih. Stopnja brezposelnosti je septembra zaradi okrevanja, zlasti v turističnem sektorju, znašala 13,3 %, kar je 3 odstotne točke pod ravnjo iz septembra 2020. Brezposelnost mladih se je v drugem četrtletju leta zmanjšala na 38,5 %, vendar ostaja 2,3 odstotne točke višja v primerjavi z ustrezno stopnjo v drugem četrtletju leta 2020. Glede na najnovejše razpoložljive podatke se je leta 2020 delež ljudi, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, zmanjšal na 27,5 %, kar je 1,5 odstotne točke pod ustrezno ravnjo v letu 2019.

V skladu z jesensko napovedjo Komisije iz leta 2021 naj bi se BDP v letu 2021 povečal za 7,1 %, v letih 2022 in 2023 pa za 5,2 % oziroma 3,6 %. Na splošno naj bi izvajanje nedavno sprejetega grškega načrta za okrevanje in odpornost v letih 2022 in 2023 ohranilo zagon ter v prihodnje okrepilo zasebne in javne naložbe. Glede na to, da bodo prihodi mednarodnih turistov postopoma povrnili del izgub v primerjavi z letom 2019, bodo prihodki iz turizma v prihodnjih letih po napovedih še naprej pomembno gonilo rasti. Kljub zvišanju cen energentov naj bi bila skupna inflacija v letu 2021 rahlo nad nič, in sicer zaradi negativnih stopenj inflacije iz prve polovice leta. Sedanja napoved predvideva, da je povečanje energetske inflacije prehodne narave. Inflacija naj bi leta 2022 dosegla 1,0 %, leta 2023 pa 0,4 %.

Pritiski na veleprodajne cene električne energije, ki so se pojavili v tretjem četrtletju leta 2021 zaradi svetovnih gibanj cen plina in nafte, pomenijo dodatno breme za gospodinjstva in podjetja. Cene električne energije v Grčiji so se septembra 2021 v primerjavi s prejšnjim mesecem povečale za 14 %. Cene stanovanjskih energentov v Grčiji so v primerjavi s preostalo EU za približno 14 % višje

od povprečja EU ([9]). Vlada je sprejela ukrepe za ublažitev posledic ([10]). Razmeroma visoka cena električne energije povzroča dodatna tveganja za energetsko revna gospodinjstva ter gospodinjstva z nizkimi in nižjimi srednjimi dohodki. Na podlagi najnovejših razpoložljivih podatkov (2020) približno 16,7 % grškega prebivalstva ni moglo ustrezno ogrevati svojih domov, kar je približno 8,5 odstotne točke nad povprečjem EU. Zvišanje cen električne energije je posledica mednarodnega razvoja dogodkov v povezavi z domačimi dejavniki, kot je odvisnost od zemeljskega plina, medtem ko popolno vključevanje v vseevropske trge z električno energijo in udeležba ([11]) pri prilagajanju odjema na trgih z električno energijo še vedno potekata. Kljub temu načrt Grčije za okrevanje in odpornost vključuje dodatne intervencije na področju proizvodnje energije iz obnovljivih virov, energijske učinkovitosti, shranjevanja in naložb v omrežja, reform trga električne energije ter povezovanja nepovezanih otokov s celino. Z napredovanjem izvajanja teh projektov se pričakuje, da se bo srednjeročno povečala zaščita končnih potrošnikov pred prihodnjimi pretresi.

Začetni dokazi kažejo, da so vladni podporni ukrepi pomagali zaščititi dinamičnost podjetniškega sektorja med pandemijo. Na podlagi demografskih podatkov o podjetjih ([12]) je stanje novih poslovnih „rojstev“, tj. ustanavljanje novih podjetij minus zaprtje obstoječih, v letu 2020 ostalo pozitivno in je v prvih dveh četrtletjih leta 2021 preseglo ravni pred pandemijo. K temu je prispevalo tudi okrevanje povpraševanja v letu 2021, ki je pospešilo ustanavljanje novih podjetij, zlasti v storitvenem sektorju. Vendar je treba te podatke razlagati previdno, saj ima Grčija tradicionalno nizko stopnjo poslovne dinamike ([13]); vpliv pandemije se zato morda podcenjuje.

Negotovost in tveganja glede obetov ostajajo visoki. Vpliv pandemije na gospodarsko aktivnost se je v zadnjih četrtletjih zmanjšal, vendar je okrevanje še vedno izpostavljeno morebitnemu poslabšanju pandemije, tako doma kot na mednarodni ravni, močne ranljivosti pa so še vedno prisotne. Poleg tega bo treba pozorno spremljati postopno opuščanje podpornih ukrepov za zasebni sektor in na trgu dela, da se preprečijo učinki izrazitega naglega udarca. Povečanje stroškov energije in prisotnost zastojev v dobavni verigi prispevata k negotovosti glede obetov za inflacijo. Zunanji geopolitični dejavniki in morebitni ponovni pojav migracijske krize po umiritvi pandemije ostajata vir negotovosti. Na drugi strani bi lahko nedavno povečanje prihrankov gospodinjstev olajšalo izvedbo dela nakupov, preloženih iz prejšnjega leta, in dodatno spodbudilo zasebno potrošnjo.

([9]) Podatki so prilagojeni za standarde kupne moči, ki odpravljajo splošne razlike v ravneh cen med državami. Podatki se nanašajo na september 2021. Vir: Indeks cen energije gospodinjstev za Evropo, VAASAETT, 1. oktober 2021.

([10]) Za oceno podpornih ukrepov po zvišanju cen energije glej spodaj.

([11]) Kot je opredeljeno v členu 2, točka (20), Direktive (EU) 2019/944, „prilagajanje odjema“ pomeni spremembo električne obremenitve s strani končnih odjemalcev glede na njihove običajne ali trenutne vzorce porabe kot odziv na tržne signale, vključno s časovno spremenljivimi cenami električne energije ali plačili spodbud, ali kot odziv na sprejem ponudbe končnega odjemalca, bodisi samega bodisi z agregiranjem, za prodajo znižanja ali zvišanja odjema po določeni ceni na organiziranih trgih, kakor so opredeljeni v členu 2, točka (7), Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 1348/2014.

([12]) Vir: ELSTAT, https://www.statistics.gr/en/statistics/-/publication/SBR05/-.

([13]) Poglobljeni pregled za Grčijo v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij, 2. junij 2021, SWD(2021) 403.

Preglednica 1: Povzetek glavnih makroekonomskih spremenljivk (v %)

	2020	2021	2022	2023
Realna rast BDP	-9,0	7,1	5,2	3,6
Rast zaposlovanja	-1,2	1,1	1,1	1,0
Stopnja nezaposlenosti	16,3	15,3	15,0	14,5
Rast HICP	-1,3	0,1	1,0	0,4

Vir: *Evropska komisija*

FISKALNA GIBANJA

Fiskalna politika naj bi tudi v letu 2021 ostala spodbujevalna in še naprej podpirala okrevanje skozi vse leto 2022. Napovedi Komisije in organov so na splošno usklajene in predvidevajo znatno zmanjšanje primarnega primanjkljaja v letu 2022. V jesenski napovedi Komisije iz leta 2021 se pričakuje, da se bo primarni primanjkljaj, ki se spremlja pod okrepljenim nadzorom, izboljšal s 7,6 % BDP v letu 2021 na 1,2 % BDP v letu 2022 ([14]). To je primerljivo z napovedjo primanjkljaja v višini 1,0 % BDP iz osnutka proračunskega načrta Grčije za leto 2022. Izboljšanje salda, napovedanega za leto 2022, odraža trenutno okrevanje in postopno odpravo večine nujnih ukrepov. Hkrati se pričakuje, da bo mehanizem za okrevanje in odpornost znatno vplival na rast, kar bo imelo pozitiven učinek na javne prihodke. Primanjkljaj, ki ga je Komisija napovedala za leto 2022, je nekoliko višji, kot je bil napovedan spomladi 2021. Popravek odraža stroške dodatnih ukrepov (glej spodaj) in višje izdatke za obrambo v letu 2022 zaradi predčasne dobave vojaške opreme, pri čemer je učinek na zmanjšanja salda v letu 2022 znašal 0,1 % BDP.

Večina ukrepov, povezanih s pandemijo, bo postopno odpravljena do konca leta 2021, vendar so bili sprejeti dodatni ukrepi za odpravo posledic škode zaradi požarov, sprejeti pa so bili tudi manjši trajni ukrepi. Večina ukrepov, sprejetih za podporo gospodinjstvom in podjetjem, ki jih je prizadela kriza, naj bi bila postopno odpravljena do konca leta 2021. Pričakuje se, da bodo imeli podporni ukrepi proračunski učinek v višini 6,4 % BDP v letu 2021 in 1,4 % BDP v letu 2022. Cilj ukrepov, ki bodo ostali v veljavi leta 2022, je podpreti okrevanje s spodbujanjem skupnega povpraševanja in zaposlovanja ter dodatno podpreti zdravstveni sistem ([15]). Med njimi so:

([14]) Nominalni saldo za leto 2020 je bil v uradnem obvestilu o postopku v zvezi s čezmernim primanjkljajem za leto 2021 popravljen za –0,4 odstotne točke BDP, in sicer z –9,7 % BDP na –10,1 % BDP. Posodobljena prilagoditev, povezana s tokovi EU, znaša –0,2 odstotne točke popravka in izhaja iz posodobljenih informacij o zahtevkih, za katere se ne pričakuje več, da bodo predloženi EU. Posodobljeni viri podatkov o vojaških dobavah predstavljajo –0,1 odstotne točke popravka.

([15]) Glej tudi oceno osnutka proračunskega načrta za leto 2022, predstavljeno v mnenju Komisije o osnutku proračunskega načrta Grčije, C(2021) 9503 in SWD(2021) 915. Upoštevati je treba, da splošna odstopna klavzula, ki se bo uporabljala tudi v letu 2022, omogoča začasni odklon od proračunskih zahtev, če to srednjeročno ne ogroža vzdržnosti javnih financ. Aktivirana je bila marca 2020 za leto 2020 in podaljšana za leto 2021, kot je navedeno v letni strategiji za trajnostno rast 2021. Komisija je 2. junija na podlagi svoje pomladanske napovedi iz leta 2021 menila, da so

- znižana stopnja prispevkov za socialno varnost in oprostitev solidarnostnega davka za zasebni sektor;
- razširjen program subvencij za zaposlovanje, da se ustvari 50 000 novih delovnih mest s subvencioniranjem prispevkov za socialno varnost za šest mesecev za vsak nov zaposlitveni stik;
- znižane stopnje davka na dodano vrednost za promet, pijače in vstopnice za kino do junija 2022;
- povečanje odhodkov za zdravstvo, ki je delno povezano s kampanjo cepljenja.

Predlog proračuna za leto 2022 vključuje ukrepe za obravnavo posledic uničujočih požarov iz poletja 2021. Vključujejo nepovratna sredstva in posojila, odloge davčnih in dolžniških obveznosti, začasno ustavitev davka na nepremičnine (ENFIA) za prizadeta gospodinjstva in podjetja za obdobje 2021–2023 ter stroške obnove prizadetih regij.

Predlog proračuna vključuje tudi številne nove manjše ukrepe za podporo gospodarstvu v višini 0,1 % BDP, katerih stroški so delno usklajeni z odpravo neporabljenih rezerv v socialnem proračunu ([16]). Ti ukrepi vključujejo:

- znižanje naročnin za mobilne telefone;
- začasno odpravo davka na darila pod 800 000 EUR med sorodniki v prvem kolenu;
- 50-odstotno znižanje davka na akumulacijo kapitala;
- spodbude za povečanje zaposlovanja mladih.
- **Grčija je v odziv na nedavno povišanje cen energije napovedala ukrepe za ublažitev njegovih gospodarskih in socialnih učinkov.** Po močnem zvišanju cen električne energije so organi uvedli novo subvencijsko shemo, ki bo nudila popust v višini 60 EUR/MWh za prvih 300 kWh porabe na mesec do konca leta za vse nizkonapetostne odjemalce s pogodbami s spremenljivo ceno, medtem ko bodo najbolj ranljiva gospodinjstva upravičena do subvencije v višini 80 EUR/MWh ([17]). Če bodo cene energije ostale visoke dlje od pričakovanj, se ukrepi lahko podaljšajo. Organi so sporočili, da bi bili ukrepi v primeru, da bi prihodnji razvoj dogodkov zahteval dodatno podporo, usmerjeni v ranljiva gospodinjstva in da bi se vzpostavil mehanizem samodejne prilagoditve, s katerim bi se odzvali na takšna nepričakovana nihanja v prihodnosti. Organi so povečali tudi dodatek za ogrevanje, dodeljen gospodinjstvom z nizkimi dohodki.

---

izpolnjeni pogoji za nadaljnjo uporabo splošne odstopne klavzule v letu 2022 in njeno deaktivacijo v letu 2023. Po deaktivaciji splošne odstopne klavzule se bodo še naprej upoštevale razmere v posameznih državah.

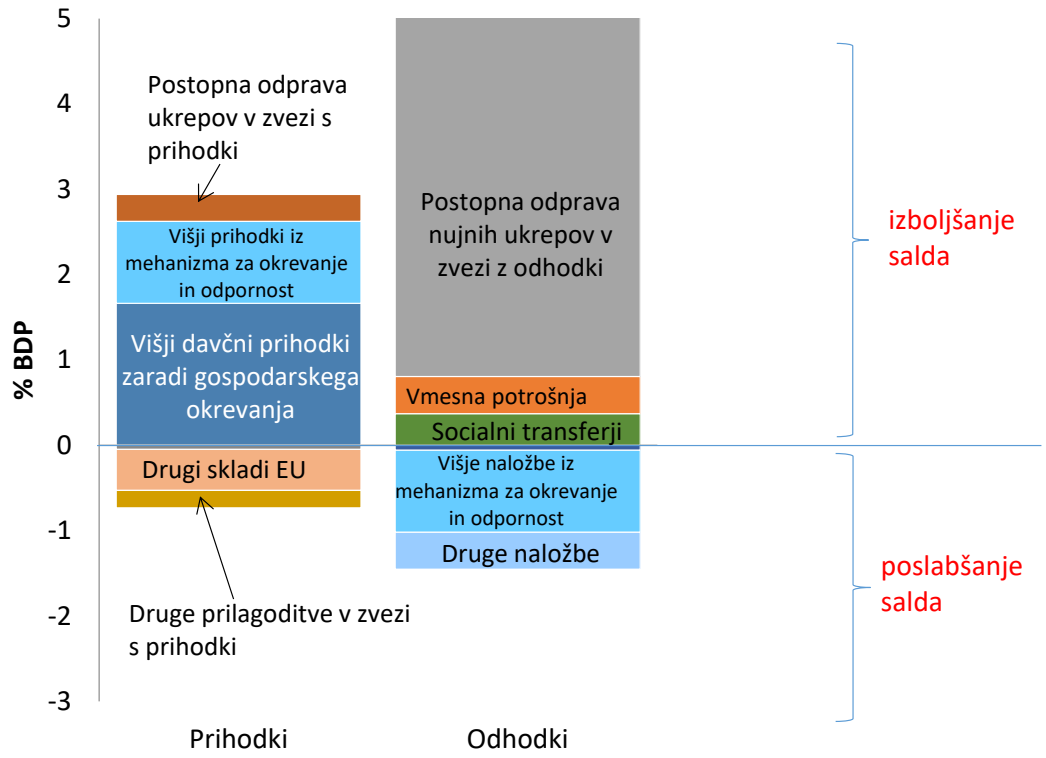
([16]) Predlog proračuna vključuje tudi ukrepe, ki so bili vključeni v srednjeročno fiskalno strategijo Grčije iz junija 2021 in pomladansko napoved Komisije iz leta 2021, vključno z znižanjem stopnje davka od dohodkov pravnih oseb s 24 % na 22 % od davčnega leta 2021 naprej. Za oceno teh ukrepov glej deseto poročilo o okrepljenem nadzoru: COM(2021) 528 final.

([17]) Po predstavitvi grškega osnutka proračunskega načrta in presečnem datumu jesenske napovedi Komisije iz leta 2021 so organi napovedali povečanje subvencije za električno energijo za november in december na 130 EUR/MWh za prvih 300 kWh za vse nizkonapetostne odjemalce in na 150 EUR/MWh za najranljivejša gospodinjstva. Dodatni stroški v višini 0,1 % BDP se bodo krili s povečanimi prihodki iz računa sistema za trgovanje z emisijami.

Ti ukrepi so vredni 0,2 % BDP za leto 2021 in bodo v celoti usklajeni s povečanimi prihodki računa sistema za trgovanje z emisijami, namenjenimi porabi, povezani z energijo. Zdi se, da so ti ukrepi na splošno v skladu s Sporočilom Komisije ([18]) o spopadanju z naraščajočimi cenami energije, saj so začasni in na splošno usmerjeni v večje koristi za ranljivejše potrošnike. Evropska komisija pozorno spremlja dogajanje na energetskih trgih.

-

Graf 1: Viri spremembe proračunskega salda med letoma 2021 in 2022

Vir: *Evropska komisija*
Opomba: *graf prikazuje razčlenitev izboljšanja salda sektorja država, ki se spremlja pod okrepljenim nadzorom, s primarnega primanjkljaja v višini 7,6 % BDP na primarni primanjkljaj v višini 1,2 % BDP na prispevke s strani prihodkov in odhodkov.*

- **Sedanja ocena in napoved sta izpostavljeni velikim tveganjem.** Del tveganj se nanaša na razvoj pandemije, zlasti na potrebo po dodatnih podpornih ukrepih v primeru nadaljnjega zaostrovanja zdravstvene krize in morebitne aktivacije

([18]) COM(2021) 660 final: Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Spopadanje z naraščajočimi cenami energije: nabor orodij za ukrepanje in podporo, Bruselj, 13. oktober 2021.

državnih poroštev ([19]), izdanih v sklopu podpornih ukrepov. Razvoj dogodkov na energetskih trgih bi lahko sprožil tudi dodatne podporne ukrepe. Nedavne ali načrtovane ureditve finančne politike, vključno s shemo prodaje in povratnega najema za nepremičnine, ki so v lasti ranljivih dolžnikov, lahko vplivajo na povečanje primanjkljaja in dolga, odvisno od njihove končne statistične klasifikacije. Nerešene sodne zadeve povzročajo dodatno negotovost glede napovedi in vključujejo zadevo v zvezi z retroaktivnim nadomestilom za znižanje dodatnih pokojnin in sezonskih dodatkov ter sodne postopke proti javni nepremičninski družbi (ETAD). Pozitivno je, da je na podlagi predhodnih podatkov o davku od dohodkov pravnih oseb dobičkonosnost podjetij v letu 2020 morda utrpela manjši udarec, kot se trenutno predvideva, kar bi letos privedlo do višjih davčnih prihodkov.

FINANCIRANJE DRŽAVE

Denarne rezerve ostajajo visoke. Denarne rezerve sektorja država so v začetku oktobra 2021 znašale skoraj 40 milijard EUR, kar je največ od konca leta 2019 ([20]). Povečanje denarnih rezerv je delno posledica predhodnega financiranja v višini 4 milijard EUR, prejetega iz mehanizma za okrevanje in odpornost, ter izdaje obveznic septembra 2021. Pogoji financiranja ostajajo ugodni in razponi donosnosti pri 10-letni zapadlosti so kljub nedavnim povečanjem od konca avgusta 2021 ostali med 110 in 150 bazičnimi točkami.

Organ za upravljanje javnega dolga razmišlja o predčasnem odplačilu drugega dela grškega dolga institucionalnim upnikom po podobnih korakih, sprejetih spomladi 2021 in prej. Zlasti namerava predčasno odplačati približno 5,3 milijarde EUR instrumenta posojil za Grčijo, ki bi sicer zapadla v letih 2022 in 2023, ter v prihodnjih mesecih Mednarodnemu denarnemu skladu v celoti odplačati svoja neporavnana posojila v višini 1,8 milijarde EUR. Čeprav ima ta paket predplačil na dolgi rok zanemarljiv vpliv na vzdržnost dolga, je dobrodošel, saj trgu pošilja pozitiven signal glede finančnega položaja grške države, podaljšuje povprečno zapadlost grškega dolga, ustvarja prihranke pri odhodkih za obresti in zmanjšuje valutno tveganje.

ANALIZA VZDRŽNOSTI DOLGA

Posodobljena analiza vzdržnosti dolga kaže, da so tveganja ostala v glavnem nespremenjena v primerjavi z enajstim poročilom, vendar je negotovost še vedno velika. Kratkoročna tveganja za vzdržnost dolga ostajajo omejena, medtem ko so tveganja v scenarijih majhne rasti in višje premije za tveganje dolgoročno večja. V osnovnem scenariju se dolg do leta 2060 z 203 % BDP v letu 2021 zmanjša na okoli

([19]) Doslej še ni bilo unovčeno nobeno poroštvo. Primanjkljaj v letu 2020 vključuje oblikovanje rezervacij v višini 85 milijonov EUR za kritje morebitnih unovčitev poroštev.

([20]) Stanje na računu denarnih rezerv je ostalo pri 15,7 milijarde EUR. Račun denarnih rezerv je bil napolnjen tudi z izplačili v okviru tretjega programa finančne pomoči in je namenjen servisiranju dolga. Grčija lahko ta znesek po odobritvi upravnih organov evropskega mehanizma za stabilnost uporabi tudi za druge namene.

54 % BDP, medtem ko bruto potrebe po financiranju dolgoročno ostajajo pod 15 % BDP. V scenariju višje premije za tveganje se dolg do leta 2060 zmanjša na 90 % BDP, bruto potrebe po financiranju pa se od leta 2030 dalje gibljejo okrog 18 % BDP. Po scenariju majhne rasti se raven dolga ne stabilizira, bruto potrebe po financiranju pa od leta 2050 trajno presegajo 20 % BDP. Alternativni scenariji kažejo, da bi morebitne spremembe trenutno zaznanega okolja z nizkimi obrestnimi merami v srednjeročnem obdobju in šibkejša gospodarska rast lahko negativno vplivale na vzdržnost dolga.

Posodobljena analiza vzdržnosti dolga temelji na naslednjih predpostavkah:

- predpostavke o **realni rasti BDP** še naprej temeljijo na najnovejši kratkoročni napovedi Komisije za obdobje 2021–2023. Za obdobje 2024–2031 projekcije zdaj vključujejo pričakovani učinek naložb v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost na rast na podlagi standardnih simulacij Komisije T+10, prilagojenih na podlagi modela QUEST. Ta simulacija se izvede hkrati za vse države članice, zato vključuje tudi učinke prelivanja. Pred to posodobitvijo so makroekonomske projekcije za Grčijo temeljile na izračunih Komisije do T+6 in nato na poročilu o staranju prebivalstva za leto 2021. Vključevale so učinek mehanizma za okrevanje in odpornost do T+6. Dolgoročna rast ostaja skladna s poročilom o staranju prebivalstva za leto 2021;

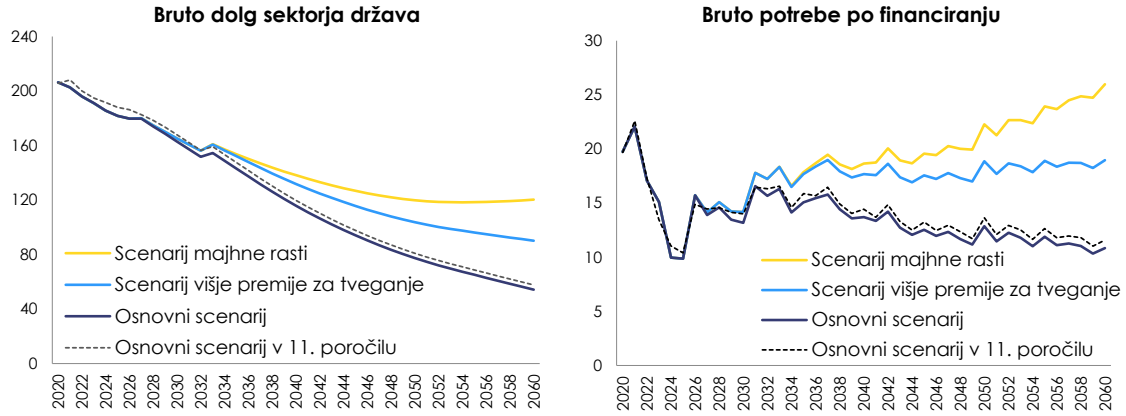
- dolgoročne predpostavke o **inflaciji** temeljijo na tržnih pričakovanjih, izmerjenih z „10-letno 10-letnimi“ zamenjavami, vezanimi na inflacijo ([21]), do desetega leta napovedi, zato so popolnoma skladne s pričakovanji trga glede stroškov državnega financiranja. Za čas po desetem letu se do tridesetega leta napovedi predvideva linearna konvergenca do 2 %. Pred to posodobitvijo so se inflacijska pričakovanja upoštevala samo do petega leta napovedi;

- predpostavke o **primarnem saldu** še naprej sledijo metodologiji, določeni v osmem poročilu o okrepljenem nadzoru. Primarni saldo je zlasti usklajen z najnovejšo napovedjo Komisije, ki zajema obdobje 2021–2023 in temelji na predpostavki nespremenjene politike, v nadaljevanju pa predpostavlja primarni saldo v višini 2,2 % BDP.

Zaradi teh metodoloških prilagoditev so se bruto potrebe po financiranju v osnovnem scenariju leta 2060 zmanjšale za 0,8 odstotne točke, v drugih scenarijih pa do 2,5 odstotne točke.

([21]) 10-letna terminska obrestna mera v za 10 let vnaprej se nanaša na desetletna inflacijska pričakovanja čez 10 let.

Graf 2: Rezultati analize vzdržnosti dolga

***Vir**: Evropska komisija*

Preglednica 2: Temeljne predpostavke in rezultati osnovnega scenarija

		2021	2022	2023	2024	2030	2040	2050	2060	povprečje 2021–2029	povprečje 2030–2060
Predpostavke	Primarni saldo (% BDP)	-7,6	-1,2	1,5	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	0,7	2,2
	Realna rast BDP	7,1	5,2	3,6	2,7	1,2	1,7	1,6	1,5	2,5	1,5
	Nominalna rast BDP	7,0	6,1	4,0	3,3	2,9	3,8	3,6	3,5	3,3	3,5
	Stopnja refinanciranja (10-letna zapadlost)	0,8	0,9	0,9	1,0	1,4	2,5	3,8	4,0	1,1	3,0
Rezultati	Bruto potrebe po financiranju (% BDP)	22,1	17,1	15,1	10,0	13,2	13,7	12,9	10,8		
	Bruto dolg sektorja država (% BDP)	202,5	195,9	191,1	185,6	162,9	115,8	77,4	54,2		

Vir: službe Komisije

Preglednica 3: Temeljne predpostavke scenarijev

		2021	2022	2023	2024	2030	2040	2050	2060	povprečje 2021–2029	povprečje 2030–2060
Nominalna rast BDP (%)	Osnovni scenarij	7,0	6,1	4,0	3,3	2,9	3,8	3,6	3,5	3,3	3,5
	Scenarij višje premije za tveganje	7,0	6,1	4,0	3,3	2,9	3,8	3,6	3,5	3,3	3,5
	Scenarij majhne rasti	7,0	6,1	4,0	3,3	2,9	3,0	3,0	3,0	3,3	3,0
Stopnja refinanciranja (%)	Osnovni scenarij	0,8	0,9	0,9	1,0	1,4	2,5	3,8	4,0	1,1	3,0
	Scenarij višje premije za tveganje	0,8	0,9	0,9	1,0	4,0	4,4	5,1	5,3	2,2	4,7
	Scenarij majhne rasti	0,8	0,9	0,9	1,0	4,0	4,6	5,7	6,0	2,2	5,1

Vir: službe Komisije

GIBANJA V FINANČNEM SEKTORJU

Večje potrebe po oblikovanju rezervacij zaradi listinjenja nedonosnih posojil še naprej negativno vplivajo na dobičkonosnost bank. Le dve od štirih sistemskih bank sta izkazali pozitivne rezultate. Dobičkonosnost v prvi polovici leta so podpirali številni dejavniki, vključno z manjšimi oslabitvami posojil, višjimi neto prihodki od obresti zaradi nižjih stroškov financiranja, višjimi provizijami in nižjimi stroški poslovanja. Velike rezervacije med večjimi listinjenji nedonosnih posojil so negativno vplivale na dve drugi banki. Posledično je bančni sektor v drugem četrtletju 2021 še naprej dosegal skupne izgube. Splošna kakovost neto prihodkov od obresti bank se izboljšuje, saj s

tekočim listinjenjem postajajo manj odvisni od obračunanih obresti za nedonosna posojila. Na dobičkonosnost za celotno leto 2021 bodo po eni strani močno vplivala preostala listinjenja nedonosnih posojil, ki bodo povečala potrebe po oblikovanju rezervacij in zmanjšala neto prihodke od obresti ([22]), po drugi strani pa povečanje gospodarske aktivnosti, ki naj bi povečala povpraševanje po novih posojilih in s tem spodbudila ustvarjanje dohodkov. Vendar bi moralo listinjenje nedonosnih posojil bankam v prihodnje omogočiti, da zmanjšajo svoje stroške tveganja in v svojih bilancah stanja sprostijo prostor za nova posojila ter tako podprejo svojo dolgoročno dobičkonosnost.

Na kapitalski položaj grških bank še naprej vplivajo stroški obsežnega čiščenja bilanc stanja bank, vendar ga podpirajo ukrepi za povečanje kapitala. Povprečna količnika navadnega lastniškega temeljnega kapitala in celotnega kapitala bank sta na konsolidirani osnovi ob koncu drugega četrtletja 2021 znašala 12,5 % oziroma 15 % tveganju prilagojene aktive. To pomeni zmanjšanje v primerjavi s prejšnjim četrtletjem (13,6 % oziroma 15,6 %), na katerega sta že vplivala postopna odprava prehodnih bonitetnih prilagoditev ([23]) in letna amortizacija večinoma zajamčenih odloženih davčnih sredstev. Vendar bo v začetku julija uspešno zaključeno povečanje kapitala v višini 800 milijonov EUR ene sistemske banke po predhodnem povečanju delniškega kapitala druge sistemske banke v začetku maja 2021, skupaj z vrsto prihodnjih ukrepov za povečanje kapitala, grškim sistemskim bankam omogočilo doseganje napredka pri njihovih ambicioznih strategijah za zmanjšanje obsega nedonosnih posojil. Ta prizadevanja bo dodatno olajšalo nedavno sprejetje zakonodajne spremembe, katere namen je zagotoviti večjo prožnost v zvezi s potekom amortizacije odloženih davčnih sredstev, povezanih s prodajo in listinjenjem nedonosnih posojil. Čeprav kapitalski položaj ostaja nad regulativno zahtevo, je še vedno med najnižjimi v EU. Slaba kakovost kapitala je še vedno zaskrbljujoča zaradi visokega deleža odloženih davčnih sredstev v kapitalu bank, ki so v drugem četrtletju 2021 dosegli 74 % navadnega lastniškega temeljnega kapitala, kar je več kot delež ob koncu leta 2020, ki je znašal 59 %.

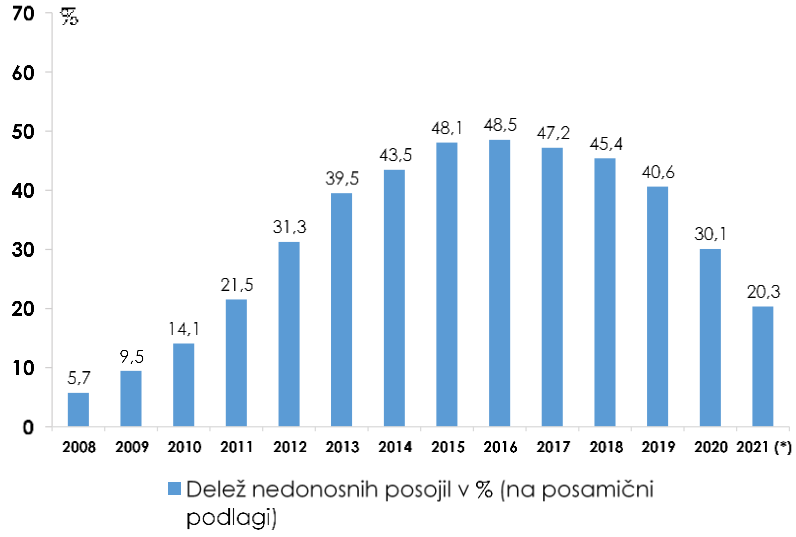
V bančnem sektorju je prišlo do močnega zmanjšanja obsega nedonosnih posojil, čeprav so ranljivosti še vedno velike. Po zaslugi poslov listinjenja se je konec junija 2021 delež nedonosnih posojil močno zmanjšal na 20,3 % na posamični podlagi, in sicer s 30,1 % ob koncu leta 2020 in 40,6 % ob koncu leta 2019. Kljub temu ostaja najvišji v euroobmočju. To ustreza zmanjšanju obsega nedonosnih posojil s 68,5 milijarde EUR ob koncu leta 2019 in 47,2 milijarde EUR ob koncu leta 2020 na 29,4 milijarde EUR junija 2021. Do konca leta se pričakujejo nadaljnje transakcije listinjenja, skupaj s prodajo portfelja nedonosnih posojil. Zato so vse štiri sistemske

([22]) Listinjenje nedonosnih posojil vodi do ponavljajoče se izgube neto prihodkov od obresti, saj povzroči izgubo prihodkov od obračunanih obresti iz prenesenih portfeljev nedonosnih posojil. Ker pa so prihodki od obračunanih obresti prihodki iz obresti, ki še niso bili prejeti, se povprečna kakovost periodičnih neto prihodkov od obresti banke izboljša.

([23]) Te prehodne ureditve se nanašajo na postopno uvajanje novih računovodskih standardov o oslabitvah finančnih sredstev in izvajanje novih pravil, ki banke usmerjajo k hitrejšemu odpisu nedonosnih izpostavljenosti v skladu z Uredbo (EU) 2019/630 o spremembi Uredbe (EU) št. 575/2013 in ustreznimi nadzorniškimi smernicami.

banke izrazile zaupanje, da bodo najpozneje do konca leta 2022 dosegle cilj enomestnih deležev nedonosnih posojil. Kar zadeva obseg prilivov novih nedonosnih posojil, so tri od štirih sistemskih bank v drugem četrtletju leta 2021 še naprej beležile neto prilive ([24]) nedonosnih posojil, večinoma v portfeljih podjetniških in hipotekarnih posojil.

Graf 3: **Gibanje deleža nedonosnih posojil grških bank**

(*)Številka za leto 2021 se nanaša na podatke do junija 2021.
Vir: *Banka Grčije.*
Opomba*: bruto nedonosna posojila kot delež skupnih potrošniških posojil za bilančna posojila v skladu z opredelitvami Evropskega bančnega organa.*

Tveganje za izrazito negativen vpliv na kakovost sredstev po izteku moratorija se do zdaj ni uresničilo, vendar negativna tveganja ostajajo. Banke trenutno poročajo o 7-odstotni stopnji ponovnega neplačila za posojila po prenehanju moratorija, kar je precej pod začetnimi pričakovanji. Čeprav se je velika večina moratorijev iztekla konec leta 2020, različni ukrepi še vedno ostajajo: predvsem obe shemi Gefyra (glej spodaj) in v manjši meri tudi „nadgradnja“ produktov bank, ki se ponudijo uspešnim strankam, ki se spoprijemajo z začasnimi težavami, in preostali plačilni moratoriji, odobreni gostinskemu sektorju. Izvajanje obeh shem začasnega subvencioniranja obročnega odplačevanja, ki so jih organi vzpostavili za uspešne ali prestrukturirane dolžnike, ki jih je prizadel koronavirus (shema Gefyra in Gefyra II), poteka ([25]). Zato se lahko celoten

([24]) Izraz „neto prilivi“ se nanaša na razliko med zneskom novih nedonosnih posojil in obsegom predhodno ustvarjenih nedonosnih posojil, ki so okrevala ali katerih zavarovanje s premoženjem je bilo likvidirano v danem obdobju.

([25]) Vsi zahtevki za shemo Gefyra I so bili obdelani, upravičenih dolžnikov pa je bilo 101 962, kar ustreza posojilom v višini 8,6 milijarde EUR, ki so bila večinoma donosna (86,6 %). Za shemo Gefyra II je bilo vloženih 40 315 vlog, pri čemer je bilo do konca septembra spoznanih za upravičene le 13 787 vlog, kar ustreza posojilom v višini 6,7 milijarde EUR, večinoma (86 %) donosnih. Organi so sprejeli tudi trimesečno podaljšanje prve sheme po znižani stopnji subvencije, da bi dolžnikom, ki jih je prizadel COVID, omogočili postopnejšo vrnitev k običajnim plačilom.

vpliv pandemije na kakovost sredstev bank vidi šele leta 2022. Ker negativna tveganja ostajajo, bodo banke morda morale ohraniti raven rezervacij.

Zmanjševanje neto kreditnih tokov nefinančnim družbam se je nadaljevalo. Septembra 2021 se je letna stopnja rasti neto kreditov nefinančnim družbam zmanjšala s 6,7 % v aprilu na 2,8 %, decembra 2020 pa na 10,0 %, kar je bila predvsem posledica negativnih neto kreditov velikim podjetjem. Zadevna številka za gospodinjstva ostaja negativna (–2,7 %) in v zadnjih 12 mesecih v glavnem nespremenjena. Trend zmanjševanja pri nefinančnih družbah odraža neugodno primerjavo z lanskoletno nadpovprečno uspešnostjo, ki jo je takrat okrepila uvedba finančnih instrumentov, ki ju je grška razvojna banka ponudila za podporo podjetjem po pandemiji (shema podjetniškega jamstvenega sklada COVID-19 ([26]) in shema TEPIX II). Proračun teh shem se postopoma izčrpava ([27]), saj se nadomešča z bolj ciljno usmerjenimi shemami. Najnovejša gibanja kreditnih tokov odražajo razmeroma umirjeno povpraševanje po kreditih, saj se lahko podjetja zanašajo na znatne previdnostne likvidnostne rezerve, ki so se nakopičile v prejšnjih četrtletjih. Na trenutno uspešnost vplivajo tudi velika odplačila posojil nekaterih največjih podjetij, ki bančna posojila nadomeščajo s cenejšim financiranjem z izdajanjem podjetniških obveznic. Kar zadeva stroške kreditov nefinančnim družbam, so se septembra zmanjšali (2,7 % v primerjavi s 3,0 % ob koncu leta 2020) in ostajajo na zgodovinsko nizki ravni ter so znatno nižji od stroškov kreditov za nekorporativna podjetja (5,1 %) ali gospodinjstva (4,9 %) ([28]).

Grški sklad za finančno stabilnost je prejel večinski delež v manj pomembni instituciji v okviru pretvorbe dela odloženih davčnih odbitkov banke. Organi so sprejeli potrebno zakonodajo, ki omogoča izvedbo postopka pretvorbe odloženih davčnih odbitkov, vključno z ustreznim nadomestilom države z enakovredno vrednostjo delnic, potem ko je banka leta 2020 sporočila neto izgube. Poleg tega so organi sprejeli zakonodajno spremembo, da bi preprečili sprožitev obvezne javne ponudbe sklada za preostale delnice, saj bo presegel prag tretjine delnic, ki ga določa veljavna zakonodaja. Sklad trenutno ocenjuje ([29]) svojo morebitno udeležbo pri povečanju delniškega kapitala banke skupaj z zasebnimi vlagatelji, katerega cilj je obravnavati sedanje in prihodnje kapitalske potrebe, ki izhajajo iz prihodnje bilance stanja. Nekdanji namestnik izvršnega direktorja sklada je bil imenovan za izvršnega direktorja 21. maja 2021. Novi namestnik izvršnega direktorja je bil imenovan 16. novembra.

([26]) Konec avgusta 2021 je shema odobrila 1,7 milijarde EUR poroštev (vir: preglednica C.2, Mesečni bilten sektorja država, avgust 2021, Generalni računovodski urad). Doslej ni bilo sporočenih nobenih unovčitev poroštev.

([27]) Pomenljivo je, da so v prvih osmih mesecih leta 2021 izplačila posojil, povezana z obema finančnima instrumentoma, ki ju je ponudila grška razvojna banka, znašala 1,3 milijarde EUR, v celotnem letu 2020 pa 6,4 milijarde EUR. Vir: grška razvojna banka.

([28]) Vir: Banka Grčije, letni odstotki brez stroškov.

([29]) 16. novembra 2021.